CASE BUCUREŞTENE CU PICTURI MURALE EXECUTATE ÎN PRAGUL SECOLULUI AL XX-LEA (III)

PETRE OPREA

X. În locuinţa din strada Spătarului nr. 9, clădită în anul 1883 — dată înscrisă pe cartuşul de pe frontonul clădirii — se mai păstrează pictură decorativă pe plafonul holului mare de la intrare, pe plafonul fostei sufragerii, pe plafonul şi pe cei patru pereţi ai holişorului care ducea spre bucătărie. Aceste picturi au fost executate în primii doi-trei ani de după construirea casei.

Plafonul holului mare, pictat în ulei, cu motive şi elemente decorative inspirate din frescele romane de la Pompei şi Herculanum, este împărţit în trei compartimente: un panou pătrat, la mijloc, încadrat de două panouri de formă dreptunghiulară. Panoul central este decorat simplu: are înscris între laturile sale un cerc, de culoare brună, iar în cele patru spaţii triunghiulare rămase în colţurile pătratului se află cîte o figură alegorică (un cap de copil cu două aripioare) pictată în diverse nuanţe de brunuri pe fond roşu pompeian.

Cele două panouri dreptunghiulare, cuprind scene identice: într-un decor arhitectonic stilizat, susţinut de un mascheron, trei putti desfăşoară o eşarfă. Elementele de arhitectură şi personajele sînt pictate cu diverse nuanţe de brun, iar restul spaţiului cu roşu pompeian ca şi suprafaţa chenarului care încadrează cele trei compartimente[1].

Decoraţia plafonului din fosta sufragerie — alcătuită dintr-un arabesc de linii, frunze şi flori, încadrînd trofee simbolizează plăcerile vieţii de la ţară, folosite în decoraţia franceză din epoca lui Ludovic al XVI-lea, aflate alături de elemente decorative pompeiene este executată într-o tehnică hibridă de tempera şi ulei. Fondul şi majoritatea trofeelor şi ghirlandelor sînt tonuri de albastru, iar liniile de contur, în multiple nuanţe de brun, ceea ce imprimă ansamblului aceeaşi atmosferă rece şi mohorîtă. Ca şi în cazul plafonului din holul mare, desenul este realizat după un model, cu multă libertate, însă cu mai puţină pricepere meşteşugărească, probabil de către un lucrător din echipă nu tocmai stăpîn pe meşteşug, sau căruia decorul eclectic nu-i era familiar.

Plafonul holişorului, ca şi cel al holului mare, este decorat cu o pictură în ulei, inspirată de frescele romane de la Pompei şi Herculanum. O bordură lată (o panglică şi frunze de laur), unde predomină negrul, urmăreşte conturul dreptunghiular al plafonului, decorat la centru cu un motiv alcătuit din frunze şi flori stilizate, iar la cele două extremităţi cu cîte un cartuş încadrat de volute şi susţinut de un mascheron, cartuş cuprinzînd cîte o scenă de petrecere bachică. Personajele sînt realizate în culori brune pe fond negru.

Cei doi pereţi laterali ai holului sînt pictaţi în roşu purpuriu, avînd ca element decorativ, de o parte şi de alta a fiecărei uşi cîte un putti ţinînd într-o mînă o ramură de măslin, pictat în nuanţe de galben auriu. Desenul executat într-o manieră liberă, armonia coloritului viu şi cald, ne îndreptăţesc să afirmăm că acest mic hol este încăperea cea mai reuşit decorată, meşterii vienezi izbutind aici să redea îndeaproape ambianţa decorativă a frescelor romane de la Pompei şi Herculanum.

XI. Locuinţa fostului om politic Nicolae Filipescu, aflată în strada Batiştei nr. 13, colţ cu strada T. Arghezi, a suferit numeroase transformări interioare din partea proprietarilor care s-au succedat, rămînînd intacte doar două plafoane, unul în fosta bibliotecă, realizat în lemn de nuc masiv, altul în fostul birou de lucru, pictat cu o scenă alegorică. Compoziţia înscrisă într-un oval prezintă cinci personaje (un bărbat şi patru femei), în diverse atitudini, ascultînd o lectură, ceea ce ne face să bănuim că este vorba de o scenă alegorică reprezentînd pe Apollo şi muzele. Din păcate o pată de culoare brun închis acoperă un text, sau poate numele artistului, aflat în stînga scenei, privîndu-ne astfel de date certe în legătură cu autorul, sau tîlcul scenei.

Lucrarea — pictură în ulei pe pînză maruflată — într-o gamă de albastru şi brunuri bine armonizate, este creată de un artist care stăpînea bine cunoştinţele perspectivei plafonante.

XII. Hotărîndu-se să realizeze un muzeu de artă care să-i perpetueze memoria, Iancu Kalinderu, membru al Academiei Române şi directorul Administraţiei Casei regale, şi-a construit la începutul secolului al XX-lea o casă spaţioasă, cu o decoraţie interioară deosebit de abundentă.

Reţinem dintre picturi, îndeobşte lucrări ale unor ar-

[1] Pictura este executată de meşteri vienezi. Desenul compoziţiilor este realizat cu multă siguranţă, după un model şablon. Deşi predomină roşul pompeian, atmosfera degajată nu este caldă ci, datorită nuanţelor de brun, sobră, rece.

Fig. 1. Detaliu din pictura casei din str. Batiştei, 13.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 2. Detaliu din pictura casei din str. Spătarului, 9.

Fig. 3. Compoziție de A. Verona executată în 1909 la casa Kalinderu.

Fig. 4. Detaliu din pictura casei din str. Spătarului, 9.

tişti străini[2], pe cea executată de un român şi anume compoziţia de pe plafonul holului scării de la etaj, semnată de Verona, în 1909. Realizată într-un desen ferm şi într-o gamă caldă, în care roşul şi albastrul sînt bine armonizate, ea se înscrie printre cele mai reuşite lucrări ale artistului, însă răspunde mai puţin exigenţelor impuse de decoraţia unui plafon, deoarece nu imprimă acestuia transparenţă aeriană, ci din contră creează senzaţia de strivire a privitorului.

[2] Pe plafonul vestibulului se află trei compoziţii alegorice (ulei pe pînză maruflată, într-o stare de conservare precară deşi au fost restaurate nu demult), realizări originale ale unor artişti străini, ale căror nume nu ne mai sînt cunoscute astăzi. Peretele scării ce duce de la parter la etaj este decorat la rîndul său cu două compoziţii de foarte mari dimensiuni (ulei pe pînză maruflată), copii după lucrări de Rembrandt, iar de o parte şi de alta a uşii bibliotecii, o copie după *Cei patru apostoli* de Dürer (Ioan şi Petru în stînga uşii, Pavel şi Marcu în dreapta), executată în 1910 de F. Thumherr.

Fig. 5. Detaliu din pictura casei din str. Spătarului, 9.

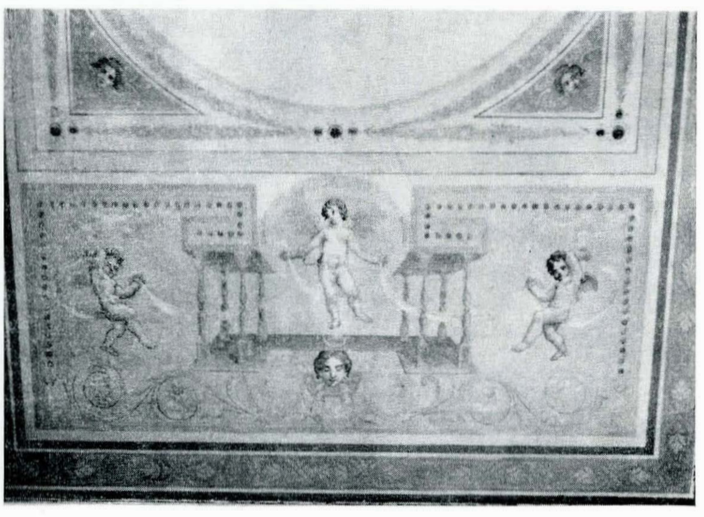

https://biblioteca-digitala.ro